

Voorbeeld doet volgen

DE VAKVERNIEUWING IN DE PRAKTIJK

Foto: Tom van Limpt

Een belangrijke gast op het Congres Frans dat begin februari plaatsvond, was de bestsellerauteur Philip Claudel. Zijn omvangrijk oeuvre is deels ook in Nederlandse vertaling verschenen. Veel docenten Frans gebruiken zijn werk in hun lessen. Claudel werd geïnterviewd over zijn laatste, on-Frans getitelde werkje *Wanted*, waarin hij drie hoofdrolspelers op het hedendaagse wereldtoneel op de hak neemt: Trump, Poetin en Musk. Claudel schreef, zo vertelde hij, dit werkje *en quelques nuits*, in een paar nachten. Uit verontwaardiging. Waarom, zo vroeg de auteur zich vol verbazing af, is er als Trump spreekt, zoals recentelijk in Davos, niemand in de zaal die hardop lacht om zijn *propos déliants*, zijn belachelijke uitspraken? Waarom loopt niemand weg uit de zaal of protesteert daar niemand? *Au contraire*, aldus Claudel: men applaudisseert voor hem. Men zoekt naarstig naar de juiste antwoorden op zijn bizarre voorstellen. Kortom: men neemt hem serieus. De recente en ongekende geopolitieke veranderingen op het wereldtoneel maken dat Claudel zijn rol als auteur des te serieuzer neemt, een rol die hij omschrijft als ‘het eeuwige irritante steentje in de schoen zijn’.

Rolverandering

Ook talendocenten hebben te maken met veranderingen. Net als Claudel en ieder ander hebben ze zich te verhouden tot de actuele wereldpolitiek. Verder vinden er grote veranderingen plaats in de vakken die ze geven. De nieuwe curricula, oftewel de nieuwe kerndoelen voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs, en de eindtermen voor de bovenbouw, krijgen steeds vaster vorm. En veranderingen, of ze nu op geopolitiek niveau of op school spelen, werpen altijd de vraag op: wat betekent dit voor mijn rol?

Volgens de talendocenten die al hard bezig zijn met de vakvernieuwing vorm te geven in hun klassen, en die ik opzocht om ze daarover te bevragen (p. 8–12), verandert met de programma’s ook de rol van docenten. Niet dat alles anders wordt, nee, in het onderwijs moet sprake zijn van evolutie, niet van revolutie. Dat heeft de onderwijsgeschiedenis ons wel geleerd. De docent blijft het voorbeeld. Maar met de opdracht om leerlingen taal- en cultuurbewuster te maken en hun niet alleen de taal te leren, hen taalvaardig te maken, maar ook meer óver die taal te leren, verandert deels het taalonderwijs, en de overdracht daarvan. Opvallend in de leservaringen van de geïnterviewde docenten is dat zij hun leerlingen allemaal laten redeneren over taal- en cultuurfenome-

nen. Dat impliceert dat zij hun rol als *sage on the stage* afwisselen met die van moderator, de begeleider van het gezamenlijke en individuele leerproces van hun leerlingen: de *guide on the side*. En dat betekent vaak: durven loslaten, uitproberen en het leerproces soms zelfs een beetje op z’n beloop laten. Spannend dat proberen, maar inherent aan vernieuwing.

Regie

Loslaten alleen is nadrukkelijk niet de bedoeling, zo laten deze geïnterviewde talendocenten en voorlopers van de vernieuwingen ook zien. Tegelijkertijd nemen ze namelijk allemaal de regie, niet alleen in de klas, om hun leerlingen, voor wie de vernieuwingen óók nieuw zijn, te begeleiden, maar vooral ook in de sectie en de school. Want zoals leren niet alleen gaat, zo gaat dat ook met veranderen. Dat lukt alleen samen, binnen, maar ook buiten de school. Buiten door je op de hoogte te stellen van de onderwijsvernieuwingen, bij voorlopers of door het volgen van bijscholingsbijeenkomsten. Binnen door het management duidelijk te maken wat je nodig hebt om jouw lessen te vernieuwen en je sectie mee te nemen in je plannen.

Mooie plannen, nieuwe voorbeelden, worden er op dit moment namelijk overal gemaakt. Ook dit themanummer bevat een paar pareltjes van nieuwe en vernieuwde lessen. Marijke de Belder en haar collega’s Erwin Mantingh, Jimmy van Rijt en Geert van Rooijen presenteren een lessenserie over de Reinaert waarin ze laten zien hoe je vaardigheden en vakinhoud kunt integreren (p. 14–19). Joris van Baar laat zien hoe hij bestaand materiaal herontwierp om dat geschikt te maken voor de nieuwe eisen voor zijn vak Frans (p. 22–26). Matijs Lips laat in zijn lessen over het Gilgamesj-epos zien hoe je samenhang aan kunt brengen tussen de drie domeinen van de eindtermen: communicatie, taal en literatuur (p. 28–33).

‘On n’écrit que pour rechercher l’autre’, zei Claudel over zijn vak. Hetzelfde geldt voor het beroep van docent. Hun rol is het, zo stelde de auteur, om het goede voorbeeld te zijn en hun leerlingen te inspireren: ‘de fakkel door te geven’.

Inspireren lukt alleen als je zelf geïnspireerd bent. Met de mooie voorbeelden in dit themanummer wens ik je veel inspiratie toe! ■

Marjolijn Voogel
Themaredacteur